

ФУНКЦІОНУВАННЯ МОВИ. НОРМУВАННЯ МОВИ. КУЛЬТУРА МОВИ

Бідзіля П. О., Ганошенко Ю. А., Дідик С. С.
Запорізький державний медичний університет

ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ЗАПОРІЗЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Впровадження та функціонування української мови в освітньо-виховному процесі, поглиблення просвітницької діяльності щодо національно-культурних традицій українського народу, формування цілісного національного інформаційно-культурного простору завжди є пріоритетними у всіх видах роботи професорсько-викладацького колективу Запорізького державного медичного університету (далі – ЗДМУ). Це відображено в концепції розвитку ЗДМУ, концепції гуманітарної освіти та виховної роботи на 2018-2019 н.р.

Варто зазначити, що ще 27 серпня 1990 р. ректором тоді ще Запорізького медичного інституту були затверджені заходи з впровадження в дію Закону «Про мови в Українській РСР», а 16 травня 1991 р. вченою радою інституту була затверджена «Програма розвитку української мови в Запорізькому медінституті на період до 2000 року». А у 1991-1992 н.р. кафедра суспільних дисциплін медінституту однією з перших у Запорізькій області розпочала викладати дисципліни українською мовою.

У своїй діяльності університет керується нормативною базою, яка визначає функціонування української мови: стаття 10 Конституції України; «Стратегія національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки», Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2016 та ін.

Усі кафедри ЗВО поступово впроваджують українську мову в навчальний процес. Викладання фахових і загальноосвітніх дисциплін навчального плану для усіх спеціальностей здійснюється переважно державною мовою. З 2017-2018 н.р. підготовка й навчання іноземних студентів здійснюється переважно державною мовою.

Медичний університет відповідно до чинного законодавства дотримується вимог щодо ведення діловодства українською мовою

та створення єдиного україномовного режиму в оформленні приміщень вишу.

Великий обсяг роботи, спрямованої на реалізацію завдань державної політики щодо функціонування української мови, виконують кафедри культурології та українознавства, суспільних дисциплін, мовної підготовки іноземних громадян.

В університеті є кабінети української мови з відповідним устаткуванням, бібліотека літератури з українознавчих дисциплін при кафедрах, 17 навчальних аудиторій з українознавчих дисциплін, кімната-музей з народознавства.

Проблеми функціонування та розвитку української мови є постійною темою лекційних та семінарських занять з культурології, присвячених українській культурі XIX-XXI ст., на цю тему створюються реферати та усні доповіді.

В університеті щорічно проводиться студентська наукова конференція, де кращі студенти виступають із доповідями з проблем української мови, підготовленими під керівництвом викладачів кафедри культурології та українознавства.

Близько 250 першокурсників у I семестрі поточного навчального року мали змогу продемонструвати свої знання з української мови й творчі здібності під час виконання завдань у рамках першого етапу IX Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді ім. Тараса Шевченка. А студент I курсу нашого університету – Владислав Олійник (група 4м, спеціальність «лікувальна справа») посів друге призове місце в обласному етапі XIX Міжнародного конкурсу з української мови ім. Петра Яцика.

Традиційними стали тижні української мови й культури, присвячені святкуванню Днів української мови й писемності. Проводиться громадська загально-університетська акція «Говорімо українською». У листопаді 2018 р. ректорський диктант з української мови написали 646 студентів 1 курсу.

Щорічно проводяться літературно-мистецькі вечори до Шевченківських свят, Дня слов'янської писемності. Велику роль відіграє курс «Історія України та української культури», в ході якого передбачено обов'язкове відвідування студентами закладів культури (художніх музеїв та арт-галерей міста, драматичних театрів, міської філармонії).

Під керівництвом викладачів працює гурток української мови для студентів медичного університету, до роботи якого залучаються також іноземні студенти. Діє факультатив для студентів, які раніше не вивчали українську мову. Також функціонує онлайн-курс з української мови для викладачів ЗДМУ.

Також збільшується кількість навчально-методичних розробок українською мовою. Згідно зі звітом навчально-методичного кабінету ЗДМУ, у 2018 р. з 760 розробок викладачів університету – 505 українською, 125 російською, 130 англійською мовами.

Значно покращився стан забезпечення підручниками та навчальними посібниками українською мовою в бібліотеці ЗДМУ. Ректорат не шкодує коштів для придбання навчальної літератури. Лише в цьому році на нову літератури було витрачено майже 2 мільйони гривень. Протягом 2016-2018 рр. кількість придбаної україномовної літератури зросла. Так, якщо у 2016 р. з 11536 придбаних примірників – 62554 (54,2%) були українською мовою, то станом на 2018 р. до фонду бібліотеки надійшло 16185 примірників, з яких – 10989 (67,9%) українською мовою. Всі навчальні дисципліни на 100% забезпечені сучасними підручниками українською мовою видання.

Усі заходи, які здійснюються у ЗДМУ щодо впровадження та функціонування української мови, сприяють підготовці висококваліфікованих фахівців-медиків, патріотів своєї держави, вихованню гармонійної та високодуховної особистості.

Вербовецька О. С.

*Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка*

ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ВІДОЙКОНІМНИХ НЕОФІЦІЙНИХ ІМЕНУВАНЬ (НА МАТЕРІАЛІ АНТРОПОНІМІЇ ТЕРНОПІЛЬЩИНИ)

Відойконімні утворення – один із найпоширеніших типів українських іменувань. Називати особу за місцем його походження чи попереднього проживання було і залишається дуже зручним способом ідентифікації. Основною причиною виникнення відойконімних назв